

Malgrat que a vegades no ho sembli sentint les converses d'un pati d'escola o institut, comptant la quantitat de missatges que a les xarxes socials ens arriben en castellà o recordant quants estrangers s'instal·len a casa nostra, l'ús del català no només ha millorat en els darrers anys sinó que el seu coneixement s'acosta ja a les xifres d'abans de la gran onada migratòria del període 2003-2008. És la principal conclusió de la quarta enquesta d'usos lingüístics de la població, que assegura que, des del 2013, quan es va fer l'últim estudi, més persones poden entendre, parlar, escriure i llegir en català. L'avenç es produeix tot i que en els últims cinc anys han arribat a Catalunya 280.000 nascuts a l'estranger i que el saldo migratori és de 90.000 persones.

Comparat amb el 2003, però, el català ha passat de ser la llengua habitual del 46% dels enquestats a només el 36%, tot i que, segons l'estudi, hi ha un 7% de persones més que fan servir indistintament el català i el castellà.

Segons les dades fetes públiques ahir, actualment el 76,4% de la població adulta fa servir el català –encara que sigui poc– al llarg d'un dia qualsevol, enfront del 74,6% de l'anterior informe. Per àmbits, tot i que la llengua recupera presència en l'àmbit comercial i les converses amb el personal mèdic, s'estanca el seu ús a les entitats financeres i també a l'administració de l'Estat.

Cursos de nivell bàsic

L'enquesta d'usos lingüístics de la població, que s'ha fet amb una mostra de 9.000 enquestats, 1.500 més que la darrera edició elaborada cada cinc anys per la direcció general de Política Lingüística del Departament de Cultura de la Generalitat i l'Institut d'Estadística de Catalunya, l'Idescat. Segons els seus impulsors, els resultats demostren l'èxit del model d'immersió lingüística i l'esforç fet pel Consorci per a la Normalització Lingüística per estendre l'ús del català, especialment entre els nous nadius. "Un 31% dels estrangers han fet cursos per aprendre la llengua", va indicar ahir Ester Franquesa, directora general de Política Lingüística del Departament de Cultura, que va recordar que s'estan prioritzant les classes de nivell bàsic dirigides a aquest col·lectiu. També s'han incrementat els cursos de català inicial per a persones sense estudis o primaris, ja que es detecta una correlació directa entre el nivell d'estudis i l'ús del català: qui s'estudi, es parla, s'escriu i es llegeix menys com menys oportunitats d'estudiar s'han tingut.

Com a dada especialment positiva, Franquesa va destacar que "puja el coneixement del català a mesura que baixa l'edat de les persones, cosa que és molt bona per a la salut d'una llengua", perquè n'assegura el futur.

De tota manera, per grups d'edat els que més bé saben escriure, llegir i parlar el català són els joves d'entre 15 i 24 anys, però seguits per les persones d'entre 50 i 54 anys. Per a la consellera de Cultura, Mariàngela Vilallonga, és una dada "curiosa" que de vegades que "les xarxes socials han jugat a favor del català i han desinhibit moltes persones grans que no van ser escolaritzades en català i no gosaven fer servir la llengua per por a fer faltes i ara amb Whatsapp, Telegram o Signal" trenquen tabús i "s'hi atreveixen".

Actualment, el 12% dels enquestats afirmen escriure "sempre en català" els missatges de mòbil i fins a un 47% el fan servir habitualment en els seus textos. La xifra ha crescut respecte de les notes personals que les enquestes anteriors ja havien avaluat.

Interrogada sobre altres informes que lamenten el baix ús del català entre els joves, la directora general de Política Lingüística de la Generalitat va defensar ahir el rigor de l'informe presentat. "Aquesta és una enquesta impecable que serveix per deixar les percepcions a banda", va assegurar, i va afegir que "molts estudis agafen dades aleatòries, però cal triar un univers que tingui sentit" per fer un retrat de quina és la realitat.

"No té el comportament d'una llengua minoritària"

Transmissió generacional

El procés de transmissió lingüística intergeneracional, mesurat com la diferència entre el percentatge de població que parla català a casa mare i el que l'usa amb el fill, també creix i és de 7,5 punts favorable al català. Aquest indicador l'any 2013 era de 6,2 punts.

Aquest bon comportament a favor de l'ús del català per part de les noves generacions, independentment de la llengua de pares i avis, és encara més gran entre els joves de 30 a 44 anys amb fills, on l'indicador arriba fins als 8,9 punts. La directora general de Política Lingüística, Ester Franquesa, va destacar aquesta dada ahir durant la presentació de l'informe perquè el fet que aquesta fracció de població "parlin més en català amb els fills que amb els pares o els avis no només és un element favorable a la llengua, sinó que confirma que el català no té per res el comportament d'una llengua minoritària". Al contrari, aquest comportament de les generacions joves és un indicatiu més, segons afegeix Franquesa, de llengua forta, i és aquesta convicció la que fa que la gent, independentment de la llengua de pares i avis, "vulgui que els seus fills l'aprenguin".

Disminueix l'ús exclusiu

Quan es mira el gràfic global de l'ús de les llengües es veu que el castellà està a dalt del tot. Tot i que el català recupera posicions respecte del 2013, encara està lluny "d'aquella línia del 100%", com va destacar la consellera de Cultura, Mariàngela Vilallonga, que expressa el desig que també "el català sigui al cel i allà ens trobem tots plegats". La realitat de moment és que l'enquesta mostra una tendència clara, i és que "disminueixen els usos exclusius". El català s'utilitza més, però no per substitució del castellà, sinó en un ús compartit. Es veu molt clarament en el petit comerç, on 200.000 persones més que en la darrera enquesta trien l'opció de tota llengües, mentre que el castellà disminueix en 60.000 persones i el català en 26.000. També passa en les relacions d'amistat i laboral.

Més persones que inicien sovint la conversa en català

En aquesta última enquesta hi ha 230.000 persones que asseguren que inicien sovint la conversa en català. Per contra, disminueixen tant les que la inicien sempre –34.000 menys que el 2013– com les que no la comencen mai, que són 133.800 menys que fa cinc anys. Aquí, també els usos combinats augmenten en detriment dels exclusius tant de català com de castellà, especialment entre els més joves.

L'àrea metropolitana, per sota de la mitjana

L'àrea metropolitana, juntament amb l'Aran, són els territoris on les xifres de coneixement i ús del català estan lleugerament per sota de la mitjana. Tot i que un 93,8% l'entenen, el saben escriure un 61,8%, el saben llegir un 83,6% i el saben parlar un 78,4%.

Les demarcacions territorials amb població amb uns coneixements més alts de català (per sobre del 84% de saber-lo parlar i 60% de saber-lo escriure) són l'Alt Pirineu, les comarques centrals, les Terres de l'Ebre, les comarques gironines, el Penedès i Ponent. En canvi, per exemple, hi ha el Camp de Tarragona, amb un 81% que el saben parlar i un 65% que l'escriuen.

El 61,7% dels estrangers el volen aprendre

El 61,7% de la població estrangera manifesta que vol aprendre el català. És el percentatge més alt. Ja que dels nascuts a Catalunya només manifesten aquesta predisposició el 29,5% i dels nascuts a la resta de l'Estat, un 27,7%. En global, hi ha un 56,4% de la població que no té interès per aprendre'l.

Creix l'ús de l'aranès entre la gent més jove

L'increment de coneixements de l'aranès a l'Aran és notable entre la població de 15 a 29 anys: el 90,6% l'entén, el 75,2% el sap parlar, el 87,4% el sap llegir i el 72,2% el sap escriure. És en aquest grup d'edat, seguits dels majors de 65 anys, on els percentatges d'ús s'han augmentat més des del 2013, entre 11 i 20 punts.